

Vergaderjaar 2021–2022

35 925 VIII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2022

Nr. 171

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP EN VOOR PRIMAIR EN VOORTGEZET ONDERWIJS

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juni 2022

Op 27 oktober 2020 verzochten Kamerleden Paternotte (D66) en Bruins (CU) het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het Centraal Planbureau te vragen de effecten van investeringen in kennis in kaart te brengen, dan wel het initiatief te nemen om die effecten beter in kaart te brengen (Kamerstuk 35 570 VIII, nr. 89). De Kamer is daarbij van mening dat inzicht in de kwalitatieve en kwantitatieve effecten van kennisinvesteringen belangrijk zijn voor de ontwikkeling van toekomstig beleid.

Naar aanleiding van deze motie heeft het CPB op 14 juli 2021 in een memo aangegeven op welke wijze zij de effecten van investeringen in beeld brengt en welke verdere initiatieven, ontwikkelingen of onderzoek zij in de toekomst wil ondernemen om de kennis op dit gebied verder te verbreden en/of te verdiepen.

Dit memo is startpunt geweest voor vervolgoverleg tussen OCW en CPB over verdere invulling van de mogelijkheden voor onderzoek naar lange termijneffecten van kennisinvesteringen. Met deze brief sturen we uw Kamer het CPB-memo¹ en gaan we kort in op de belangrijkste elementen uit deze reactie.

Het CPB geeft aan dat er brede consensus en evidentie is dat investeringen in onderwijs, onderzoek en innovatie een positief effect hebben op economische groei en breder ook op welzijn en welvaart, maar dat de variëteit in de mate waarin deze investeringen bijdragen groot is. Daarbij is op deelgebieden nog veel onduidelijk over de precieze hoogte van het rendement. Het is daarbij belangrijk meer inzicht te krijgen in de manier waarop beleid van invloed is op de productie van kennis en om meer zicht te krijgen op de precieze effecten van kennisinvesteringen; niet alleen op economische groei, maar ook breder op welzijn en welvaart.

¹ Zie bijlage.

In een recent verschenen notitie van het CPB² geeft het CPB aan dat zij samen met de andere planbureau's de focus verbreden naar brede welvaartseffecten en dat ze gezamenlijk een kernset brede welvaart gaan ontwikkelen ten behoeve van de begrotingscyclus. Als eerste stap wordt een nieuwe indicator ontwikkeld om de hoeveelheid menselijk kapitaal in het land te meten. De effecten van beleidsmaatregelen op de opbouw van menselijk kapitaal kunnen hiermee beter in beeld worden gebracht. Daarnaast verwijst het CPB in de notitie naar lopend onderzoek gericht op ongelijkheid vanuit een breed welvaartspectief, zoals onderzoek naar verklarende factoren van verschillende schooladviezen die leerlingen uit diverse sociaaleconomische bevolkingsgroepen ontvangen en onderzoek naar stapeling van risico's in de domeinen arbeid, zorg en onderwijs om met een breed perspectief op welvaart te kijken naar ongelijkheid. Het CPB benoemt daarbij dat dit type onderzoek belangrijk is omdat ongelijkheid in kansen een belemmering vormt voor bronnen van onze toekomstige welvaart, met als voorbeeld dat kansengelijkheid in het onderwijs leidt tot minder opbouw van menselijk kapitaal en een minder productieve beroepsbevolking. Een concrete uitkomst van het gesprek met het CPB is dat zij volgend jaar een literatuurstudie gaat doen naar de effecten van onderwijs op brede welvaart, kwalitatief en waar mogelijk kwantitatief. Wij zullen de Tweede Kamer hierover informeren.

Effecten van investeringen in onderzoek zijn vaak pas na lange tijd zichtbaar, en niet eenvoudig te kwantificeren. De benodigde wetenschappelijke kennis in de toekomst is bovendien niet makkelijk te voorspellen. Investeren in een brede kennisbasis om voorbereid te zijn op de uitdagingen van de toekomst heeft daarmee een waarde in zichzelf. Daarin zien we ook een belangrijke rol voor het kabinet. Vorig jaar heeft het kabinet u geïnformeerd over het rapport «Eieren voor het onderzoek» waarin het Rathenau Instituut in kaart heeft gebracht wat de mogelijkheden zijn om de economische impact van wetenschap en daarmee van wetenschapsbeleidsmaatregelen te bepalen.³ Voorts zal de KNAW dit jaar een advies uitbrengen over de waarde van wetenschap, zoals door uw Kamer verzocht.⁴

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R.H. Dijkgraaf

De Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs,
A.D. Wiersma

² Zie <https://lnkd.in/ePb9qUG5>. «Brede Welvaart. Het CPB voorbij het BBP».

³ Kamerstuk 29 338 nr. 245.

⁴ <https://knav.nl/nl/adviezen/lopende-adviezen/waarde-van-wetenschap#:~:text=Het%20project%20is%20gestart%20in,experts%20en%20relevante%20organisaties%20consulteren.>